

CMR KONVANSİYONU VE CMR SİGORTASI

CMR (Convention Marchandise Routier) Uluslararası karayolu taşımacılığında kışulları standardize ederek taşıyıcının sorumluluklarını belirleyen bir sözleşmedir. Bu sözleşme 1978 yılında Cenevre'de yazılmış ve 1979 yılında Birleşmiş Milletler tarafından imzalanması için Dünya devletlerine gönderilmiştir. Ülkemiz 1995 yılında bu sözleşmeyi imzalayarak Uluslararası Karayolu nakliyesini bu sözleşmenin yükümlülükleri altında gerçekleştirmeye başlamıştır.

Sözleşmenin Maddeleri

1. Bu anlaşma,

a. Milletler arası posta anlaşmalarında b. Ev eşyası nakillerinde c. Cenaze nakillerinde uygulanmaz.

2. Malların taşınması sürecinde deniz, demir, nehir, kanal veya havayolundan biri kullanıldığında bu anlaşma geçerlidir. Ancak diğer taşıtlarla yapılan taşımalarda oluşan kayıp, hasar veya gecikmeler karayolu taşımacısının ihtimalinden kaynaklanmadığı ispatlanır ise, kara taşımacısının sorumluluğu bu anlaşmaya göre değil, diğer taşıt türünün kanuni taşıma şartları göz önünde bulundurularak gönderen ile taşıtı işleten arasında çözümlenir.

3. Taşıyıcı, istihdam ettiği şahısların ve taşımanın yapılması için hizmetlerinden faydalandığı diğer kimselerin görevlerini yapması sırasında hareket ve ihmallerinden kendisine aitmiş gibi sorumludur.

4. Taşıma anlaşması 3 nüshalı bir sevk mektubunun tanzimi ile teyid edilir. 1. suret göndericiye verilir. 2. Suret mallarla beraber gider, 3. Suret ise taşıyıcı tarafından muhafaza edilir.

5. Sevk Mektubu aşağıdaki bilgileri içermelidir.

a. Sevk mektubunun tarihi ve tanzim yeri, b. Göndericinin adı ve adresi c. Taşıyıcının adı ve adresi d. Malların teslim yeri ve tarihi e. Malları teslim alacak şahsın isim ve adresi f. Malların mahiyetinin tarifi, ambalaj şekli ve tehlikeli mallar bahis konusu olduğunda anlaşılabilir tarifi. g. Kaç parçadan ibaret olduğu, h. Malların brüt ağırlığı veya başka bir birimde ifade edilmiş miktarı ı. Taşıma ücretleri (nakliye bedeli, ek masraflar, gümrük resimleri ve mukavelenin aktinden teslimine kadar yapılan diğer masraflar) j. Gümrük ve diğer formalite için gerekli talimat, k. Taşımanın işbu anlaşma hükümlerine tabi olduğuna dair not. Yukarıdaki hususların dışında taraflar faydalı gördükleri hususları da sevk mektubuna yazdırabilirler.

6. Gönderici yukarıdaki hususlardan birini bildirmediyse veya eksik bildirmesi sonucu maruz kalınacak hasar ve zarar ve yaptığı masraflardan sorumludur.

7. Malları teslim aldığı sırada taşıyıcı şunları kontrol edecektir. a. Parça sayısı ve sevk mektubuna uygunluğu b. Malların ambalajlarının görünüşteki durumu Taşıyıcı yukarıda belirtilen ölçümleri yapmadan mahrum ise, sevk mektubuna itiraz kayıtlarını yazacak ve nedenlerini belirtecektir. Aynı şekilde malların ambalajdaki görünümünde bir eksiklik varsa yine belirtecektir. Ancak gönderici sevk mektubunda bu itiraz kayıtlarına bağlı kalacağını açıkça kabul etmedi ise bu itiraz bağlayıcı olmayacaktır.

8. Gönderici, malların gayri safi ağırlığını veya bunların başka türlü ifade edilmiş miktarını kontrol etmesini taşıyıcıdan isteme hakkına sahiptir. Ayrıca, parçaların muhteviyatının kontrol edilmesini de talep edebilir. Taşıyıcı kontrol masraflarını talep etme hakkına haizdir. Kontrollerin neticesi sevk mektubuna yazılır.

9. Malların tesliminden önce tamamlanması gereken gümrük ve diğer formalitelerin yerine getirilmesi için gönderici gerekli belgeleri sevk mektubuna ilâştirecek veya taşıyıcıya vererek talep ettiği bilgileri taşıyıcıya temin edecektir. Taşıyıcı bu belgelerle verilen malûmatın doğruluğunu ve yeterliliğini incelemek zorunda değildir. Gönderici bu eksiklik veya yetersizlikten dolayı taşıyıcıya karşı sorumludur.

10. Gönderici, nakliyatın durdurulmasını, teslimatın yapılacağı yerin değiştirilmesini veya sevk mektubunda belirtilen alıcıdan başkasına teslim etmesini taşıyıcıdan talep edebilir. Ancak sevk mektubunun alıcı nüshası alıcıya teslim edilmiş ise göndericinin bu tasarruf hakkı ortadan kalkar.

11. Malların teslimatı öncesi sevk mektubunda belirlenen şartları alıcı yerine getirmediyse, taşıyıcı, göndericiden talimat isteyecektir.

12. Malların teslim yerine varışından sonra, şartların teslimatı engellediyse hallerde, taşıyıcı göndericiden talimat istemelidir.

a. Eğer alıcı malları kabul etmez ise gönderici sevk mektubunun birinci nüshasını ibraz etmeden bu malları tasarruf etme hakkına haizdir. b. Alıcı, malları kabul etmemiş bile olsa taşıyıcıya göndericiden aksi talimat gelmediği sürece bunların teslimini talep edebilir. c. Taşıyıcı, talimat talebi dolayısıyla ile yaptığı masraflarla bu talimatı yerine getirmenin gerektiği masrafları geri alma hakkına haizdir. Ancak masrafların kendi kusur ve ihtimali yüzünden yapılmamış olması gerekir. d.

Mallar çabuk bozulan cinsinden ise veya depo masrafları malların değerinin üzerinde ise taşıyıcı bu malları tasarruf etme hakkına haiz şahıstan talimat beklemeden onları satabilir. Ancak malları bu madde gereği satılmış ise satıştan elde edilen para mallara ait masraflar çıktıktan sonra bunları tasarruf etme hakkına sahip şahsın emrine verilir. Eğer masraflar satıştan elde edilen paradan fazla ise taşıyıcı farkını tahsil etmek hakkına haizdir. Satışın gerçekleşmesi malların bulunduğu yerin kanunlarına göre gerçekleştirilir.

13. Taşıyıcı malları teslim aldığı andan teslim edinceye kadar, bunların tamamen veya kısmen kaybindan ve meydana gelebilecek hasardan mesuldür. Ancak aşağıdaki durumlarda taşıyıcı sorumlu tutulamaz.

a. Eğer kayıp, hasar veya gecikme taşıyıcının hatasından değil de talep sahibinin verdiği talimattan malların özelliğinden veya taşıyıcının önlemesine imkan olmayan durumlardan ileri gelirse, b. Sevk mektubunda açıkça belirtildiği gibi açık taşıtların kullanılması halinde, c. Malların gönderici, alıcı veya bunlar adına hareket eden şahıslar tarafından alınması, taşınması, yüklenmesi, istif edilmesi veya boşaltılması, d. Malların kırılma, paslanma, çürüme, kuruma, akma, güve ve haşeretten zarar görmeye müsait olmuş, e. Sandık veya paketlerin üzerindeki marka veya numaraların yetersiz veya hatalı oluşu. f. Canlı hayvan nakli.

14. Kayıp, hasar ve gecikmenin yukarıdaki sebeplerden meydana geldiğini ispat etmek taşıyıcıya düşer. Ancak yukarıdaki nedenlerin olması taşıyıcıyı her zaman haklı çıkarmaz. Örneğin eğer taşıma sözleşmesinde taşımanın rutubeti önleyen araçlarla yapılacağı belirtilmiş ve taşınan malzeme bundan kaynaklanan bir zarara uğramış ise taşıyıcı sorumlu tutulur.

15. Mallar kararlaştırılan zaman süresi içinde teslim edilmemiş ise veya kararlaştırılmış bir zaman süresi yok ise kararlaştırılan zaman süresini müteakip 30 gün, kararlaştırılan zaman yok ise taşıyıcının malları almasından sonra 60 gün içinde teslimat gerçekleştirilmediği takdirde malların kaybolduğu kabul edilecektir. Taşıyıcı malların kısmen veya tamamen kaybolmasından dolayı tazminat ödemekle yükümlü olduğundan bu tazminat malların taşınmak üzere kabul edildiği yer ve zamanki kıymetine göre hesaplanır. Malların kıymeti ticaret borsasına fiyatına göre tespit edilir. Eğer böyle bir tespit yok ise cari piyasa fiyatlarına göre tespit yapılır. Bununla beraber ödenecek tazminat brüt ağırlığın kilogram başına 8,33 S.D.R. (Special Drowning Right) birimini aşmayacaktır.

16. Eğer mallar taşıma mukavelesi gereği tahsil edilmesi icab eden ödeme yapılmadan alıcıya teslim edilmiş ise taşıyıcı göndericiye tazminat ödemekle yükümlüdür.

17. Gönderici taşıyıcıya tehlikeli mallar taşıdığı anda kendisine tehlikeli maddenin içeriğini ve gerekiyorsa alınacak tedbirleri bildirmek zorundadır. Eğer taşıyıcıya tehlikeli madde taşıdığını bildirmede ise bu mallar taşıyıcı tarafından her hangi bir zaman veya yerde boşaltılabilir. Bundan başka gönderici bu çeşit malların taşınması esnasında oluşan bütün masraf, zarar ve ziyandan sorumludur.

18. Kaybolma, hasar veya kararlaştırılan zaman süresinin aşılması halinde gönderici, teslim süresini aşan günler için ödenecek özel faiz miktarını tayin eder ve bunu sevk mektubuna yazar. Teslim süresi için özel bir faiz ödeneceği beyan edilmiş ise tazminattan ayrı olarak, ispat edilen fazla zarar ve ziyan için beyan edilen miktara kadar tazminat talep edilebilir.

19. Alıcı, taşıyıcı ile beraber durumlarını kontrol etmeden, veya zarar, ziyan ve hasarın açıkça görüldüğü hallerde teslim anında, veya açıkça görülmediği hallerde teslimden 7 gün için (Pazar ve Resmi tatiller hariç) durumu nakliyeciyeye bildirmeden malları teslim alırsa, malları sevk mektubuna uygun bir şekilde aldığına delil teşkil edecektir. Bildirim yazılı olarak yapılacaktır. a. Mallar, alıcı ve taşıyıcı tarafından kontrol edildikten sonra bu kontrolün neticesi ile tezat teşkil eden deliller ancak açıkça görülmeyen zarar, ziyan ve hasarlar için kabul edilebilir. Ancak bunun için alıcının kontrolden sonra 7 gün içinde (Pazar ve Resmi tatiller hariç) durumu yazılı olarak taşıyıcıya bildirmiş olması gerekir. b. Mallar alıcının tasarrufuna geçtikten 21 gün içinde yazılı olarak taşıyıcıya bir ihbar yapılmadığı takdirde teslimdeki gecikmeler için tazminat ödenmez.

20. Tek bir mukavele tarafından düzenlenen taşıma, farklı karayolu taşıyıcıları tarafından yapıldığı takdirde, her biri tüm taşımanın yapılmasından sorumludur. 21. Yapılan taşımalarından kaynaklanan davaların bir yıl içinde açılması gerekir. Ancak davaların açılması için; a. Teslimde kısmi kayıp, hasar veya gecikme söz konusu ise teslim tarihinden itibaren, b. Tam kayıplarda, kararlaştırılan zaman süresi bitiminden 30 gün sonra, kararlaştırılmış zaman süresi yoksa, malların taşıyıcı tarafından teslim edildiği tarihten 60 gün sonra, c. Bütün diğer durumlarda, taşıma anlaşmasının akdedildiği tarihten üç ay sonra, dava açılabilir.